

De Marker Klomp¹

Wie in heel Waterland herinnert zich niet een verhaal waarin een rij kinderen op klompen naar school gaat? En wie zou niet verbaasd zijn als een boer op schoenen een koe uit de zompige wei haalde? Inderdaad, gewoon op klompen, maar is dit wel zo gewoon? Het is namelijk heel bijzonder om uit een blok hout, vaak populierenhout, goed passend en nuttig schoeisel te maken. Het mooie van het verhaal is dat elke streek of dorp zo de eigen vorm klomp kende.

Aanvankelijk was het klompen maken een boerenaangelegenheid. Met de tijd gingen stijl, cultuur en kunstzin een woordje meespreken, die in de 19de eeuw een waar hoogtepunt bereikten. De klomp was in deze eeuw het meest gedragen schoeisel op het platteland. Op Marken werd er begin jaren zestig ook nog veel op klompen gelopen. Trijntje en Luitje Kes weten hier nog alles van, beiden dochters van Jan Kes, de eigenaar van de firma Kes in die tijd. Samen met nog twee andere winkeliers Kees Vlasbloem en Nele van Cees Dirks verkochten zij ieder een eigen model Marker klomp. Deze verschillen bestonden doordat elke winkelier een eigen klompenmaker contracteerde (Noord-Brabant) en het patent had op het model klomp van die klompenmaker.

De ambachtelijke klompenmakers waren kunstenaars, met oog voor anatomie en voor detail. Ieder hanteerde eigen mallen die werden gebruikt om de klomp te vervaardigen (zie foto). Uiteindelijk is het model van Nele van Cees Dirks (het mooiste model) overgenomen door de firma Kes, zij waren degene die de klompenverkoop voortzetten en hadden soms wel 800 paren in opslag. Trijntje en Luitje weten nog goed dat zij als meisje van lagere schoolleeftijd op de zolder de klompen moest schuren die in de grijze

grondverf waren gezet. Het aflakken deed hun broer of vader.

De vrouwen van het eiland Marken hanteren veelkleurige versiering in de dracht. Ook de klompen van weleer getuigen daar nog steeds van. Donkergroen of zwart geveerd met daarop geschilderde roosjes in roze en rood met licht- en donkergroene blaadjes. Was er geen geld voor beschilderde klompen dan werd volstaan met alleen de initialen in witte Bijbelse letters gepenseeld. De klompen waren zo in de steeg of in de hal op school makkelijker terug te vinden. Ook nu nog lopen Markers binnenshuis veelal op kousenvoeten. Een van de vele verdwenen tradities is dat de verloofde voor zijn aanstaande bruid een paar elegante klompen schonk, voorzien van houtsnijwerk. Steeds terugkerende symbolische motieven zijn geloof, hoop en liefde en twee ineengestrongelde harten, gecombineerd met een Turkse knoop: 'de liefde omringd door de eeuwigheid'. Vanaf de dag van aantekening mocht de verloofde deklompen dragen als teken dat ze in ondertrouw was.

Toen het eiland nog niet door een dijk verbonden was kwamen de Markers 'goed beslagen ten ijs' als de Gouwzee dichtgevroren was. De zolen van de klompen werden voorzien van ijzeren punten voor meer grip op het gladde ijs. Door de lage temperatuur kon het hout sneller barsten, daarom werd preventief een ijzeren bandje of draad over de kap geslagen. Een bosje stro hield de voeten lekker warm.

Het Marker Museum, inmiddels 25 jaar, toont de verschillende Marker Klompen. De Marker Klomp is niet meer te koop. In het Museum komen de herinneringen aan de klomp weer opnieuw tot leven. Zie ook www.markermuseum.nl

¹ Eerder verschenen in het Witte Weekblad in mei 2008